

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-571

14.6.2021

Fremtind Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Takkollaps – snøtyngde og svekket konstruksjon.

Redskapshus oppført i 1988 kollapset og ble totalskadet. Selskapet avslo kravet og mente skaden var unntatt dekning fordi den skyldtes svak, eller svekket konstruksjon. Selskapet viste i den forbindelse til uttalelse fra takstmannen hvor det fremgikk at konstruksjonen var betydelig svekket og at kapasitetsutnyttelsen uten snølast var på 87 %. Sikrede mente skaden skyldtes snø og kraftig vind i område på skadetidspunktet, og at redskapshuset uansett var oppført i tråd med forskriftene. Nemndas flertall kom til at skaden ikke var dekningsmessig da takets bæreevne over tid var vesentlig svekket, og at en slik svekkelse må regnes som "tingenes egne svakheter som skyldes slitasje, bruk eller alder".

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: skade estimert av takstmann til kr 750 000

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for kollaps av et redskapshus/garasje.

Forsikringen har følgende dekning:

1. HVILKE SKADER SOM ERSTATTES

Tilfeldige og plutselige skader som fremgår under, og utgifter som nevnt i punkt 3.4.
Utgifter til vedlikehold og/eller forbedringer erstattes ikke.

4.4. Annen skade

Dekkes

Tilfeldige og plutselige skader

Dekkes ikke

Unntakene og begrensningene som framgår over gjelder også for dette punktet.

(...)

- Skade som skyldes materialfeil, svak eller feil konstruksjon eller uriktig montering.

- Skade som skyldes tingenes egne mangler, feil, svakheter eller mekanisk svikt også dersom dette skyldes slitasje, bruk eller alder.

Taket på sikredes redskapshus/garasje kollapset 6.2.20. Skaderapport datert 11.2.20 sier bl.a.:

Hva forårsaket skaden, og hvorfor?

Store snømengder ca. 100 cm på flat mark.

I K har det kommet litt snø over lang periode uten en mildværs perioden. Sist helg kom det varmegrader og litt regn, og da ble snøtyngden for stor til takkonstruksjonen.

Ft. har ikke hatt vane å måke snø fra garasjetaket, da det i alle år snøen selv rast ned fra ståltaket.

I år er det ekstremt mye snø i K, i forhold til tidligere år.

(...)

Skadeomfang

Ca 120m² del av garasjetak rast ned. Yttervegger er presset ut. Denne delen av garasjen var uisolert. Bindingsverk av tre, kledd i stålplater. Yttertaket med selvbærende takstoler, med dobbel overgurt av 48x198, og undergurt av 48x198 c/c 200 cm, bærelekter av 48x75 c/c 90 cm og stålplater skrudd. Hele denne delen av garasjen må rives, og bygges opp igjen, samt isolert garasjeport på 300x450 cm må skiftes.

(...)

Oppsummering

Takkonstruksjonen er tegnet og dimensjonert av F... Landbrukskontor i 1984. Er da tiden krav. Bærelektene har sannsynligvis blitt svekket med årene. Slike svekkelser er vanskelig å oppdage. Ft forteller at det ligger snøskoter og sleder og annet utstyr under taket som er rast sammen.

Dette er en stor skade og vil estimere skaden for ca 750 000.

Selskapets interne kommunikasjon med takstmannen viser bl.a. følgende dialog:

Takstmann:

Jeg har snakket litt med A. Det kan være en kombinasjon av begge. Det var store snømengder men taket er oppbygget med plassbygde takstoler c/c-avstand to meter. Bærelekt for bølgeblikktak av 48x73 med spebbvidde to meter. Bygget 1988, dvs pbl 85 med forskrift og dimensjonerende laster.

26.02.2020

Selskapet:

Vi trenger at dere uttaler dere om hva sannsynlig hovedårsak er. Snøtyngde eller svak konstruksjon?

28.02.2020

Takstmann:

Umiddelbart ser det ut som en svak konstruksjon, men vi kan ikke konkludere dette, før vi har fått statistisk beregning som viser takets evne til å ta opp lastene. Skal vi gjøre dette?

02.03.2020

Selskapet:

Vi trenger denne beregningen fra deg i forhold til om det er svak konstruksjon. Videre er det viktig å få oppgitt om denne garasjen er fra 1980 da er det fullverdi på den. Vi har også en annen bygning forsikret, der står det byggeår 1965, og er en 1. risiko forsikring.

16.03.2020

Takstmann:

Opplastet statistiske beregninger som viser at kapasitetsutnyttelse UTEN snølast er 87 %. I beregning MED snølast vises at det oppstår brudd allerede med 91 kilo per kvadratmeter. Dvs. ca. 25 cm tykk våt snø. Det er mao et under at taket ikke har brutt sammen for lenge siden.

17.03.2020

Selskapet:

Ja, dette er langt under det kravet for snølast som gjelder den kommunen.

Selskapet avslo kravet 23.3.20 og anførte at skaden var unntatt fra dekning fordi den skyldtes svak eller feil konstruksjon. Selskapet mente også at sikrede hadde brutt sikkerhetsforskriften om snømåking av tak for å unngå skade.

Sikrede klaget på avgjørelsen og påpekte blant annet at bygget ble prosjektert av landbruksetaten hos fylkesmannen i F. og oppført i henhold til prosjekteringen.

Selskapet kontaktet takstmannen, som skrev følgende til selskapet 21.4.20:

Prosjektering

Det er greit at dette er utført av landbruksmyndighetene.

Vi har ikke dokumentasjon på sammenføyningene som er prosjektert.

Vi vet at kunde har forestått bygging selv. Det er ikke forankret til vegg på en god måte. Jernbånd og spiker som slipper over tid er benyttet.

Vi finner ikke at det har vært vindhastigheter over 21,8 m/s som er definisjonen på stormskade og således naturskade. Den 6/2-2020 ble sterkeste vindkast målt til 16,1 m/s.

De statiske beregningene som tar utgangspunkt i 150 kg/m² viser at konstruksjonen er utnyttet 87% av bæreevnen UTEN ekstra last, dvs. kun egenlast.

Taket klarer ikke å bære snølast på 150 kg/m² i flg våre beregninger.

Det betyr at med 250 kg/m² er situasjonen enda verre.

At taket har holdt frem til 2020 begrunnes derfor i at det ikke har vært tilfeller der det såkalte "verste lasttilfelle" med kombinasjon av snø, smelting/vannøkning og vindkast her virket sammen.

Det har tydeligvis skjedd nå.

Det kan muligens være satt rekorder i kommunen mht vind og snø. Det har vi ikke oversikt over og mener klager bør kunne dokumentere.

Selskapet opprettholdt sitt standpunkt 28.4.20.

I forbindelse med sikredes klage til Finansklagenemnda la han ved e-post fra Meteorologisk institutt av 10.7.20 hvor det ble opplyst følgende:

Henviser til telefonsamtale om vindkast i K i denne perioden.

Tidlig om morgenen den 6. februar så ble det målt sterke vindkast i området. Stasjonen var målte vindkast på 16,1 m/s mellom klokka 04.00 og 05.00 norsk tid. Samme periode ble det målt 25,6 m/s på B og 20,3 m/s på A. Vindretningen var fra nordvest (270-320 grader).

Stasjonen på K ligger skjermet med fjell nordvest, og det kan derfor godt tenkes at det var sterkere vindkast i K i perioden enn det vi målte ved denne stasjonen.

Videre la sikrede også ved uttalelse fra fagmann B. av 6.4.20:

Ut fra min vurdering bør dere anke på vedtaket.

Skaden er å regne som naturskade på grunn av følgende:

Snølastkrav på 80-tallet var 250 kg/m² som dimensjonerende.

Med snølast på 100 cm på mark tilsvarer det 80 cm på tak. I dette tilfellet må en regne med over 100 cm på deler av taket grunnet oppbygging av snøfonner mellom takovergangene. Regner en minst 100 cm snø på taket gir dette en snølast på 300 kg/m², noe som overstiger gjeldende dimensjoneringskrav i byggeåret.

Bygget ble prosjektert av landbruksetaten hos Fylkesmannen i F... og er utført i henhold til prosjekteringen.

(...)

I e-post av 12.3.21 kommenterte fagmann N. saken ytterligere:

Historisk har kravene for dimensjonering av for eksempel takkonstruksjoner endret seg.

Hus bygget før 1980 har tak som skal tåle opptil 150 kilo snøtyngde per kvadratmeter, mens kravene for hus bygget etter 1980 er at man kan anta at kritisk snølast på tak tilsvarer de snølastene på mark som er angitt i NS3479 (Norsk Standard) for hver kommune, dvs. vanligvis 150-350 kg per kvadratmeter.

De statistiske beregningene vi har utført er med tanke på 150 kilo per m², nettopp for å gi bygget en "sjanse", selv om oppføring i hht tegningen er utført i eller etter 1984.

Som du ser av uttalelsene våre i april i fjor (nedenfor), er konstruksjonen utnyttet 87 % bare ved egenlasta som inneholder trekonstruksjonen og tekkledningen. Dvs. at det beregningsmessig gjenstår 13 % kapasitet i konstruksjonen til å ta opp snølast. Dette utgjør knapt 20 kilo pr. m² (7 cm tørr snø og 5 cm våt snø).

Sammen med Sintef Byggforsk har DiBK laget noen tommelfingerregler for når du bør måke taket, ut fra når huset eller hytten din er bygget.

- 1949-1969: Kritisk snølast for legge takkonstruksjoner er 150 kg/m² (det vil si cirka 50 cm tørr snø eller 40 cm våt snø), mens tunge tak tåler noe mer.
- 1970-1979: Kritisk snølast er rundt 150 kg/m² (cirka 50 cm tørr snø eller 40 cm våt snø)

- Etter 1979: Man kan anta at kritisk snølast på tak tilsvarer de snølastene på mark som er angitt i NS 3479 (Norsk Standard) for hver kommune – det vil si vanligvis 150-350 kg/m² (ca. 120 cm tørr, gammel snø eller 90 cm våt snø).

Hva gjelder kommentaren om forankring så handler dette om vindlaster, og har i denne sammenheng ikke betydning. Forholdet er nevnt som oppfordring til FT om å sikre bedre mot vind.

Sikrede krever erstatning for skaden og anfører at den er dekket av forsikringen. Han har kontaktet Meteorologisk institutt om vindstyrken i perioden 2.2. til 6.2.20 i skadeområdet. Sikrede anfører at det er vindstyrken som er årsaken til skaden på taket all den tid det kan være lokale variasjoner i vindstyrken i område. Samme dag som skaden inntraff fikk også naboen en takskade, dette kan ikke være et vilkårlig sammentreff.

Selskapet avviser ansvar og anfører at skaden er unntatt fra dekning. Selskapet er enig i at unntaket for svak konstruksjon må avgjøres med utgangspunkt i de byggeregler som gjaldt på byggetidspunktet. Men forsikringen har også unntak for skade som skyldes tingenes egne mangler, feil, svakheter eller mekaniske svikt også dersom dette skyldes slitasje, bruk eller alder. Det er da uten betydning om konstruksjonen i sin tid var ført opp i henhold til gjeldende dimensjonskrav. Dette unntaket må omfatte en situasjon hvor konstruksjonen senere/gjennom årene blir svekket, enten som følge av gjentatte overbelastninger eller manglende vedlikehold, råte etc. Her må det ses hen til den faktiske situasjonen og tilstanden av konstruksjonen på skadetidspunktet og om konstruksjonen var å anse som svak i forhold til de påkjenninger den er ment å skulle tåle.

Det er på det rene at konstruksjonen var betydelig svekket. Ifølge takstmannen var kapasitetsutnyttelsen uten snølast på 87 %.

Skaden er ikke å anse som en naturskade, jf. vilkårenes pkt. 4.5.

Selskapet anfører subsidiært at erstatningen kan avkortes med 100 % pga. brudd på sikkerhetsforskriften om snømåking. Det foreligger årsakssammenheng mellom bruddet og skaden, og at sikrede er mer enn lite å laste. Sikrede har opplyst at det i inneværende år ble satt snø- og vindrekorder på flere målestasjoner i kommunen. Dette innebærer et større krav til huseier å påse at tak blir måkt, slik at vekten ikke blir tyngre enn hva bygget er ment å tåle. Det er ikke gjort tilstrekkelig tiltak fra sikredes side for å unngå at snø hopper seg opp på taket.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for sammenrast tak.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet mener skaden ikke er omfattet av forsikringen.

Sikredes forsikring har unntak for:

- Skade som skyldes materialfeil, svak eller feil konstruksjon eller uriktig montering.
- Skade som skyldes tingenes egne mangler, feil, svakheter eller mekanisk svikt også dersom dette skyldes slitasje, bruk eller alder.

Selskapet anfører at skaden skyldes svak eller feil konstruksjon. Flertallet forstår selskapet slik at det er enig i at spørsmålet om konstruksjonen er svak eller feil må vurderes i forhold til bygg tekniske krav byggetidspunktet. Flertallet forstår videre saken slik at det er enighet om at konstruksjonen på byggetidspunktet var i samsvar med byggeforskriftenes krav om dimensjonering. Selskapet anfører imidlertid at konstruksjonen er svekket over tid, og at unntaket for skade som skyldes tingenes egne mangler, feil, svakheter eller teknisk svikt da kommer til anvendelse.

Skaderapporten datert 11.2.20 har følgende oppsummering:

Oppsummering

Takkonstruksjonen er tegnet og dimensjonert av F... Landbrukskontor i 1984. Er da tiden krav. Bærelektene har sannsynligvis blitt svekket med årene. Slike svekkelser er vanskelig å oppdage. Ft forteller at det ligger snøskoter og sleder og annet utstyr under taket som er rast sammen.

Takstmannen skrev videre bl.a. følgende 21.4.20:

De statiske beregningene som tar utgangspunkt i 150 kg/m² viser at konstruksjonen er utnyttet 87% av bæreevnen UTEN ekstra last, dvs. kun egenlast.

Taket klarer ikke å bære snølast på 150 kg/m² i flg våre beregninger.

Det betyr at med 250 kg/m² er situasjonen enda verre.

I e-post av 12.3.21 kommenterte fagmann N. saken ytterligere:

Hus bygget før 1980 har tak som skal tåle opptil 150 kilo snøtyngde per kvadratmeter, mens kravene for hus bygget etter 1980 er at man kan anta at kritisk snølast på tak tilsvarer de snølastene på mark som er angitt i NS3479 (Norsk Standard) for hver kommune, dvs. vanligvis 150-350 kg per kvadratmeter.

De statistiske beregningene vi har utført er med tanke på 150 kilo per m², nettopp for å gi bygget en "sjanse", selv om oppføring i hht tegningen er utført i eller etter 1984.

Flertallet forstår dette samlet slik at huset ut fra opprinnelig byggeregler skulle tåle opptil 150–350 kg snøtyngde per kvadratmeter, men at bygget på skadetidspunktet ikke tålte en snølast på 150 kg, og at 87 % av byggets tåleevne ble brukt til egenlast. Dette tilsier at takets bæreevne er vesentlig svekket over tid. Taksten sier videre at "Bærelektene har sannsynligvis blitt svekket med årene". Flertallet mener en slik svekkelse må regnes som "tingenes egne ... svakheter" som skyldes "slitasje, bruk eller alder".

Unntaket gjelder skade som skyldes den aktuelle svekkelsen. Dette betyr at svekkelsen må være en nødvendig betingelse for at taket raste sammen. Flertallet forstår taksten slik at svekkelsen i konstruksjonen her virket sammen med snølast. Snølast er dekket som "plutselig skade". Skaden er da forårsaket av et samvirke mellom en unntatt fare og en dekket fare. Unntaket er imidlertid bare relevant dersom skaden er omfattet av en ansvarsbærende klausul, og må derfor forutsetningsvis komme til anvendelse hvor det er et samvirke mellom en dekket fare og en udekket fare. Unntaket for tingens egne svakheter innebærer at selskapet ikke har beregnet premie for denne risikoen, og sikrede har heller ikke noen berettiget forventning om dekning for en skade som er unntatt. En svekket konstruksjon vil også medføre en klar risiko for at snølast medfører at taket raser sammen. Flertallet mener derfor unntaket må slå gjennom selv om det virker sammen med en dekket fare, jf. for så vidt FinKN 2015-268 og 2011-588.

Flertallet behøver etter dette ikke se på spørsmålet om sikrede har brutt sikkerhetsforskriften.

Nemndas mindretall, Hege Sundby, bemerker:

Mindretallet er av den oppfatning at skaden er dekningsberettiget.

Flertallet har konkludert med at skaden er unntatt dekning da de mener den rammes av unntaket i vilkårene om svekket konstruksjon. Dette er mindretallet ikke enig i.

Mindretallet legger til grunn at det aktuelle bygget er ført opp i tråd med gjeldende forskriftskrav på oppføringstidspunktet. Selskapets takstmann har videre gitt uttrykk for at skaden like gjerne kunne skyldes store snømengder. Mindretallet mener derfor det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort fra selskapets side for at den aktuelle konstruksjonen er svekket.

I det tilfellet at konstruksjonen likevel skulle ha svekket seg, mener mindretallet uansett at det her ville vært å stille for høye krav til sikrede å kreve at denne over tid skulle ha oppdaget denne svekkelsen i selve konstruksjonen.

Selskapet har videre anført at sikredes krav må avkortes som følge av brudd på sikkerhetsforskriften om manglende snømåking. Mindretallet deler ikke denne oppfatning.

Etter mindretallets mening vet vi her lite eller ingenting om hvor lenge det hadde snødd eller hvorledes snøen hadde lagt seg på taket. Snøen hadde tidligere alltid rast ned fra ståltaket av seg selv ifølge sikredes opplysninger, uten behov for snømåking. Det var beviselig også kraftig vind i området på skadetidspunktet som kan ha virket inn. Mindretallet mener derfor at sikrede her er mindre enn lite å laste, og at avkortning ikke skal skje.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).